

Zbigniew Stepniak

DOI 10.15290/sw.2022.22.15

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wydział Sztuki

tel.: +48 604 27 58 48

e-mail: zbigniew.stepniak@uwm.edu.pl

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6543-0875>

**Romanse Aleksandry Masłowskiej.
Technologie cyfrowe „w służbie” solowego wykonawstwa
utworów muzycznych¹**

Słowa kluczowe: kompozycje Aleksandry Masłowskiej, poezja Czesława Miłosza, romans rosyjski, wykonawstwo solowe, komputer, technologie cyfrowe

Wprowadzenie

W centrum uwagi niniejszego artykułu znajduje się zagadnienie zastosowania technologii cyfrowych w procesie przygotowywania utworu przez śpiewaka solistę do wykonania na scenie. Jest to zasadne w przypadku szczególnie trudnych kompozycji. Ponadto zostanie przedstawiona sylwetka Aleksandry Masłowskiej², utalentowanej kompozytorki młodego pokolenia, która skomponowała (z przeznaczeniem dla autora artykułu) trzy romanse na niski bas (basso-profondo), oparte na przetłumaczonych na język rosyjski wierszach Czesława Miłosza, które zostały wykorzystane do eksperymentu.

Uznałem za celowe przedstawienie w załączniku krótkiego życiorysu A. Masłowskiej, której działalność kompozytorska w Polsce właściwie nie jest znana, a która potrafiła do swojej twórczości włączyć również poezję polskiego noblisty, Czesława Miłosza.

---

¹ Prezentowany tekst jest podsumowaniem stażu naukowego w Studio für Stimmforschung (Studio Badań Głosu) w Hochschule für Musik Carl Maria von Weber w Dreźnie.

² Załącznik 1.

Twórczość Cz. Miłosza znawcy określają jako poezję zmysłów i intelektu, szczegółu obyczajowego i syntezy dziejowej, poezję metafizyczną, a zarazem silnie związaną z jego biografią. Obszar zainteresowań Miłosza dobrze określają tytuły trzech jego ważnych poematów: *Traktat moralny*, *Traktat poetycki* i *Traktat teologiczny*. Różnorodność stylistyczna wynika z dążenia do „formy bardziej pojemnej”, a także upartej „pogoni za rzeczywistością”. W jego dorobku pisarskim poezja, proza, eseistyka, bardzo ważne dokonania translatorskie oraz ciekawa korespondencja tworzą bogatą, różnorodną i harmonijną całość. Jego twórczość obejmuje ponad 50 publikacji tłumaczonych na ponad 20 języków³.

Z tego dorobku Aleksandra Masłowska wybrała trzy wiersze: 1. *Łąka* (*Луг над рекою*, przekład Владимира Британишского); 2. *Dar* (*Дар*, przekład Владимира Орданского); 3. *Gdziekolwiek* (*Где угодно*, przekład Владимира Орданского). Wiersz *Łąka* jest ostatnią częścią cyklu *Litwa, po pięćdziesięciu dwóch latach* [Piotrowiak-Junkiert 2012, s. 193; Kłuba 2022], opublikowanego w tomie wierszy *Na brzegu rzeki* [Miłosz 1994]; *Dar* pochodzi z tomu *Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada* [Miłosz 1974]; *Gdziekolwiek* – z tomu *To* [Miłosz 2000]. Jak zaznaczyła Kompozytorka w partyturach, wymienione wiersze w jej romansach są „с некоторыми изменениями автора музыки”.

1. Staż w Studio für Stimmforschung w Hochschule für Musik Carl Maria von Weber w Dreźnie

Stopień trudności trzech romansów dla basso-profondo Aleksandry Masłowskiej stanowi dla wykonawców duże wyzwanie, stąd też autor niniejszego opracowania zdecydował, że będą one stanowiły przedmiot eksperymentu mającego na celu ułatwienie ich opanowania. Taka możliwość zaistniała podczas stażu naukowego w Studio für Stimmforschung w Hochschule für Musik Carl Maria von Weber w Dreźnie. Jako stażysta autor poznawał m.in. komputerowe oprogramowanie do nagrań oraz spektralnej analizy głosu (Madde, RTSect, Audacity, Sonic Visualiser, VoceVista Video Pro i in.) i zajmował się spektralną komputerową analizą głosu, jego czystością intonacyjną, a także kontrolą vibrato, wykorzystując oprogramowanie stworzone przez amerykańskiego badacza dra Donalda Grey’a Millera⁴ – *VoceVista Video Pro*⁵.

³ <https://culture.pl/pl/tworca/czeslaw-milosz> [data dostępu: 08.08.2022].

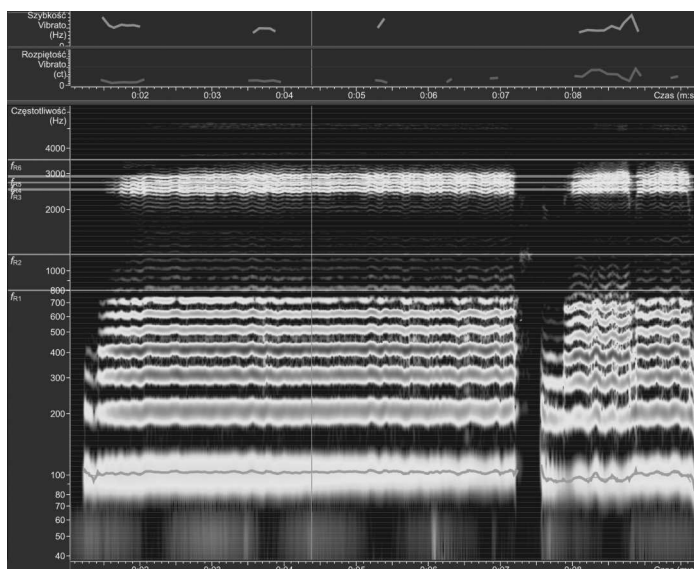
⁴ Donald Grey Miller (1933–2000) – śpiewak bas-baryton, nauczyciel, akustyk i fizjolog śpiewu.

Rys. 1. Wykres analizy spektralnej głosu ludzkiego, na przykładzie pierwszych dźwięków romansu A. Masłowskiej *Был это луг*.

Od 29 listopada do 19 grudnia 2021 roku na podstawie konkretnego repertuaru (wymienionych trzech romansów Aleksandry Masłowskiej) autor badał własny głos, dokonując jego analizy spektralnej na poszczególnych dźwiękach, różnych samogłoskach czy sylabach (rys. 1). Czynił to opierając się na oprogramowaniu *VoceVista Video Pro*. Ważnym elementem tej pracy była kontrola vibrato własnego głosu (rys. 2). W tym okresie został nawiązany kontakt z twórcami *VoceVista Video Pro* (m.in. z Bodo Maass'em w Bochum) i przetłumaczona ponad 100-stronicowa angielsko-języczna instrukcja oprogramowania, żeby dokładnie poznać zasady działania *VoceVista*. Te prace były skorelowane z przygotowaniem do udziału w konferencji naukowej w Kaliningradzie. Wykład zatytułowany „Компьютер и пение. Изучение мною романсов Александры Масловской на научной стажировке в Студии исследования голоса в Дрезден” i wygłoszony na Międzynarodowej Konferencji „Музыкальная культура Кенигсберга-

⁵ Opierając się na omawianym oprogramowaniu powstał szereg publikacji w j. angielskim i niemieckim, m.in. Donald Gray Miller, Scott McCoy, *Resonance in Singing: Voice Building Through Acoustic Feedback*, Inside View Press 2008; Josef Pilaj, *Singen lernen mit dem Computer: Über Anwendung und Nutzen neuer Feedbackmöglichkeiten in Stimmbildung und Gesang*, Augsburg 2011; Matthias Müller, *Hören – Sehen – Verstehen: Stimmanalyse mit VoceVista im Gesangsunterricht – eine praxisorientierte Einführung*, Augsburg 2015.

Rys. 2. Wykres vibrato głosu ludzkiego, na przykładzie pierwszych dźwięków romansu A. Masłowskiej *Был это луг*.

-Калининграда – прошлое и настоящее”, w formie o-line w Kalinińskim Państwowym College’u Muzycznym im S. Rachmaninowa w dniu 19 grudnia 2021 roku, był pierwszym naukowym podsumowaniem stażu w Dreźnie.

2. Etapy muzycznego rozczytywania romansów

W artykule skupiam się wyłącznie na linii melodycznej głosu solowego. W tej perspektywie artykuł może stać się przyczynkiem do dogłębnej analizy muzycznej trzech romansów dla basso-profundo Aleksandry Masłowskiej.

Pracę nad spektralną analizą głosu, czystością intonacyjną oraz kontrolą vibrato⁶ opieram na wspomnianym powyżej oprogramowaniu *Voce Vista Video Pro*⁷.

Etapy mojej pracy:

1) Tłumaczenie i analiza tekstów. Tu trzeba pamiętać o głębokim wydźwięku filozoficznym poezji Miłosza, ale też ścisłym związku jego poezji

⁶ Vibrato – termin muzyczny, określający regularne, niewielkie zmiany wysokości dźwięku.

⁷ www.sygyt.com [08.08.2022].

z życiorysem (np. wiersz *Łąka* stanowi wspomnienie z dziecięcych lat na Litwie).

2) Próba zrozumienia korelacji melodii i słów oraz zabiegów muzyczno-retorycznych, zastosowanych przez kompozytorkę. Ten etap jest jednak równoległy z rozczytywaniem melodii. Dogłębna analiza linii melodycznej romansów i jej korelacji z tekstem wskazuje wyraźnie, że Masłowska bardzo dobrze przestudiowała filozoficzny, etyczny, estetyczny i emocjonalny charakter wierszy Miłosza.

3) Rozczytywanie melodii. W tym przypadku było to dość trudne, gdyż melodyka jest „naszpikowana” chromatyką⁸. Są w niej dość nietypowe skoki melodyczne oraz duża rozpiętość skali głosu (od dźwięku B-kontra do c1 – w pierwszym romansie, od A-kontra do dis1 – w drugim i od Gis-kontra do c1 – w trzecim). Dla mnie było to ambitne wyzwanie. A dodać trzeba, że melodię rozumie się dopiero po dogłębnej analizie jej korelacji z tekstem, co wymaga czasu i znacznego wysiłku umysłowego.

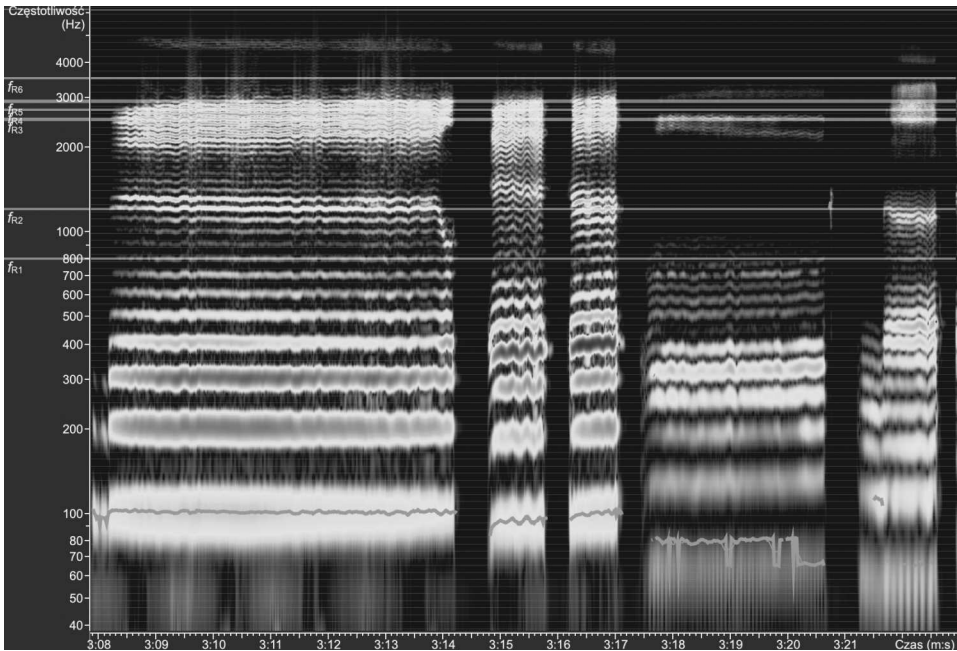
W swej pracy artystycznej zaczynam rozczytywanie melodii utworu na sylabach, najpierw na „mo”, dalej na „ma”, na „me”, „mi”, „mo”, „mu”. Myślę, że nic nowego nie powiem, jak stwierdzę, że nie należy się spieszyć. Każdy interwał należy powoli „wczytać w głos”, w układ mięśniowy ten głos prowadzący. W kolejnym etapie pracy do spółgłoski „m” dodaję samogłoski sylab poszczególnych słów (to metoda pedagoga śpiewu profesora Janusza Niziołka z Monachium). Jeśli zatem pierwsze słowa pierwszego romansu Masłowskiej brzmią: Был это луг над рекой буйный до сенокоса..., to ćwiczyć będę melodię na sylabach: my, me, mo, my, ma, me, mo, mu, my, ma, me, ma, mo, ma.

Znana w Polsce chórmistrz i śpiewaczka, Jadwiga Gałęska-Tritt zwraca uwagę, że śpiewak powinien dążyć do wyrównania barwy brzmieniowej głosu w różnych zakresach tessitury⁹ dźwiękowej i różnorodnych grup głoskowych. Podstawą opanowania tych problemów jest właściwa technika wokalna [Stępiak 2012, 91]. Do tego może okazać się przydatny, oprócz pedagoga śpiewu, również program komputerowy. Poddajemy analizie spektralnej nasz głos. Barwę głosu tworzą składowe harmoniczne czyli formanty¹⁰. Należy też kontrolować vibrato. Tu ważna jest świadoma praca ciała jako instrumentu głosu, zaangażowanie układu mięśniowego, a przez to świadome sterowanie akustyką ciała, właśnie w kierunku wzmocnienia formantów dających ciekawe, bogate brzmienie głosu (rys. 3).

⁸ Podwyższanie lub obniżanie o pół tonu dźwięków skali diatonicznej.

⁹ Tessitura – zakres dźwięków dominujących w utworze, najintensywniej używanych przez głos. Rejestr, w którym śpiewak używa głosu najintensywniej.

¹⁰ Formant – grupa składowych widma dźwięku nadających mu swoistą barwę.

Rys. 3. Spektralna analiza głosu pierwszych pięciu dźwięków (As, G, As, C, B-kontra) romansu A. Masłowskiej *Был это луг*.

W romansie *Луг на рекой*, oprócz skomplikowanej linii melodycznej, pojawia się jeszcze problem czystości dźwięków C-wielkie czy B-kontra. Wprawdzie dźwięki te nie są najniższymi dźwiękami, jakie śpiewam, ale na wykresie analizy spektralnej widać, że i do nich należy mocno się „przyłożyć”, żeby głos brzmiał w sposób wyrównany w stosunku do innych dźwięków. Na rysunku 3 wyraźnie widać, że głos, śpiewając bardzo niskie dźwięki swojej skali (C, B-kontra), „gubi” wysokie alikwoty¹¹, przez to brzmi na nich dość cicho, czy po prostu inaczej, niż pozostałe dźwięki. Brak jest po prostu tego, co prof. Gałęska-Tritt określiła jako „wyrównanie barwy brzmieniowej głosu w różnych zakresach tessitury dźwiękowej i różnorodnych grup głoskowych” [Stępniak 2012, 91]. Niskie dźwięki w utworach Masłowskiej, występują często jako krótkie nuty, których brzmienia nie ma czasu szukać podczas ich trwania, należy od razu je „zaatakować” czysto i dobrze brzmiącym głosem.

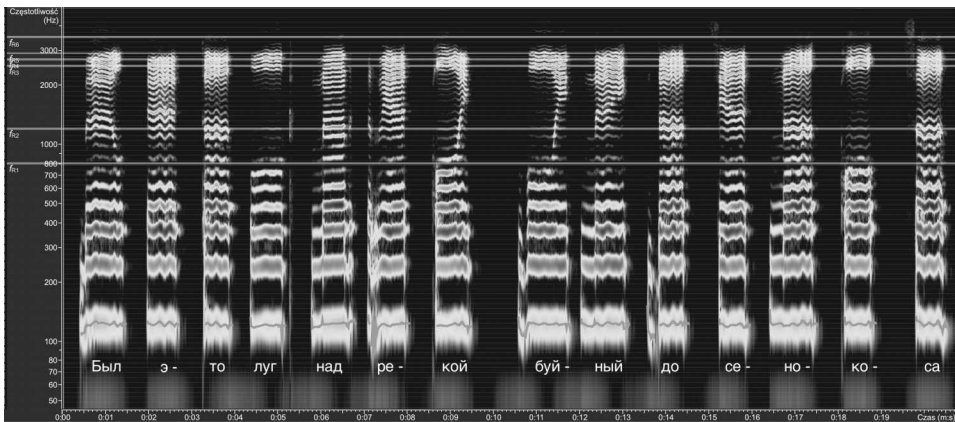
Tu jeszcze chcę zwrócić uwagę na vibrato, które jest naturalnym czynnikiem powstającego głosu. Jednak ważne jest, by nie przechodził on w sposób niekontrolowany w tremolo¹². To możemy również zobaczyć w progra-

¹¹ Alikwot – ton składowy dźwięku decydujący o jego barwie.

¹² Tu: głos przesadnie rozwibrowany.

mie *Voce Vista* (zob. rys. 1–3 – linia na najniższej składowej poszczególnych dźwięków).

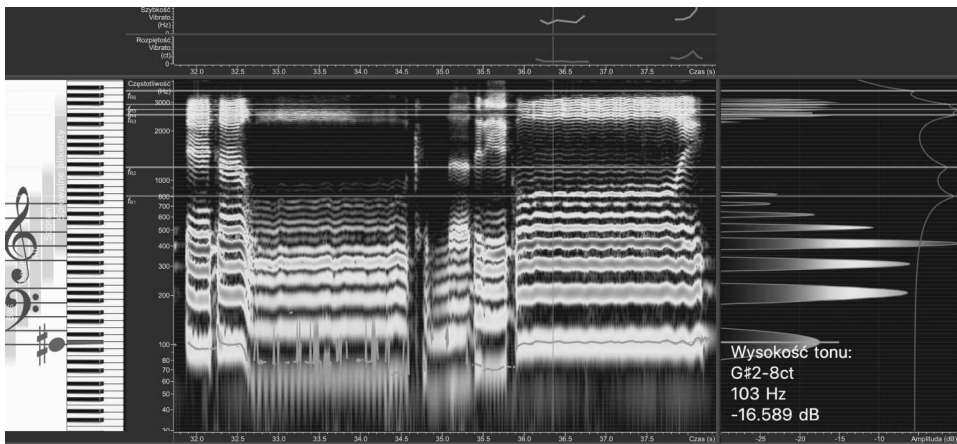
4) Kolejny etap pracy śpiewaka nad utworem wokalnym, to nacytywanie tekstów. Realizujemy to w bardzo różny sposób: zwykła recytacja poszczególnych fraz, na jednym tonie sylabami (na dźwięku najwygodniejszym dla głosu), dalej wchodzimy w dramaturgię słowa, coraz bardziej płynnie. Zauważmy, że widmo dźwięków zmienia się w zależności od artykułowanych samogłosek. Warto zatem i tu popatrzeć na spektrogram, który dostarcza nam informacji o tym, jakie częstotliwości w danym dźwięku się pojawiają, z jaką głośnością i kiedy. Oś pionowa takiego wykresu reprezentuje częstotliwość poszczególnych składowych, zaś oś pozioma bieg czasu. Amplituda poszczególnych częstotliwości odwzorowywana jest przy użyciu kolorów i/lub ich intensywności (tu: intensywności i odcieni szarości).

Rys. 4. Spektralna analiza głosu przy sylabicznym nacytywaniu tekstu *Был это луг над рекой буйный до сенокоса*, na jednym tonie (na dźwięku h).

5) Śpiewanie sylabiczne. Tu znowu pomoże komputerowa analiza spektralna głosu oraz kontrola vibrato. Szukamy wyrównania brzmienia samogłoskowego w różnych tessiturach głosu.

Na nagraniu wyraźnie słyhać, ale też i widać na wykresach (rys. 5), jak ważna jest czystość intonacyjna poszczególnych dźwięków. Widać, jak zachwiana jest ta czystość przy zbyt dużym vibrato. W programie *Voce-Vista* pojawiają się czerwone znaki na linijce rozpiętości i szybkości vibrato, ale to też widać na linii, która jest zakreszana na poziomie tonu podstawowego (Grundton). Widać to też w oknie spektrum, gdzie można wyświetlić wysokość tonu i jego odchylenia w centach (czyli w setnych półtonu). Jeśli

Rys. 5. Spektalna analiza głosu melodii na słowach *это луг над рекой* pierwszego romansu A. Masłowskiej (dźwięki: G, As, C, B-kontra, D, As).

czasem mamy zbyt duże vibrato, sygnał pojawia się też na klawiaturze. Widać też, jak pomaga w osiągnięciu czystości dźwięku oparcie wysokiego c1 o dolną oktawę tego dźwięku.

Na spektrogramie można też zaobserwować, jak trudno jest utrzymać intonację najniższych dźwięków. Teoretycznie, np. dźwięk na słowie „над” powinien być B-kontra (rys. 5. czas pomiędzy 34,7 a 35,4 sek.). Jednak waha się płynnie pomiędzy B-kontra i A-kontra, a nawet Gis-kontra. Wynika to stąd, że bardzo niskie dźwięki słyszymy gorzej niż dźwięki wyższe. Doświadczam tego osobiście podczas rozmów z osobami starszymi, słabosłyszącymi, z aparatami słuchowymi (zwłaszcza w językach obcych, np. w języku niemieckim w Dreźnie). Wskazane osoby po prostu mój niski głos słyszą bardzo słabo lub już nie słyszą. Zauważyłem, że o wiele lepiej słyszą wysokie głosy kobiece. Ale wróćmy do analizy spektralnej i śpiewu bardzo niskich dźwięków. Potwierdza się, że niskie dźwięki trzeba śpiewać wąskim strumieniem głosu. Wtedy dźwięk jest po prostu bardziej skupiony, a tym samym czystszy intonacyjnie. W dążeniu do czystości intonacyjnej z pewnością wiele może pomóc praca z oprogramowaniem *VoceVista*, oczywiście jednak jako uzupełnienie pracy z dobrym pedagogiem śpiewu.

6) Kolejny etap, to analiza nagrań, również pod kątem emocjonalności wykonania. I na to, ale też na żmudne ćwiczenie głosu, warto poświęcić naprawdę dużo czasu, żeby nasz śpiew był nie tylko odśpiewaniem (nawet wiernym) nut, ale emocjonalną interpretacją utworu, a do tego dochodzi się poprzez swobodę techniki śpiewu i mocne oparcie tejże techniki na pracy

całego ciała jako instrumentu głosu. Jeśli kompozycja jest oparta na tekście poetyckim, należy dokonać szczególnie głębokiej analizy emocjonalności tekstu, żeby wykonanie istotnie miało charakter artystyczny.

Podsumowanie

Prezentowany tekst to artykuł specjalistyczny, w pierwszym rzędzie skierowany do osób interesujących się wykonawstwem utworów muzycznych, w szczególności opartych na tekstach poetyckich. W pracy naukowej współczesnego badacza, czy w pracy artystycznej śpiewaka, nieodzownym narzędziem okazuje się komputer i specjalistyczne oprogramowanie komputerowe, co m.in. autor starał się wykazać w powyższych rozważaniach. Celem prezentowanego tekstu było również uświadomienie miłośnikom muzyki, w tym także „odbiorcom niewyrobionym muzycznie”, na czym polega praca artysty śpiewaka. Sam talent nie wystarczy. Trzeba włożyć dużo zaangażowania i wysiłku w przygotowanie utworów, żeby finalnie zaprezentować je publiczności.

Zaprezentowane współczesne romanse rosyjskie Aleksandry Masłowskiej, oparte na tekstach polskiego poety, świadczą o bliskości kulturowej Słowiańszczyzny wschodniej i zachodniej¹³.

---

¹³ Literaturoznawców i językoznawców z pewnością mogą zainteresować tłumaczenia wierszy Cz. Miłosza na język rosyjski (zamieszczone w Załączniku 2) z przeznaczeniem do napisania kompozycji i wykonawstwa solowego.

Załącznik 1**Aleksandra Masłowska-Smirnova (Александра Владимировна Масловская-Смирнова) – kompozytorka z Kaliningradu**

Aleksandra Masłowska urodziła się w 1984 roku w Kaliningradzie. W 2003 roku zaczęła zajmować się kompozycją pod kierunkiem profesora Arkadego Feldmana. W 2004 roku ukończyła wydział teorii muzyki Kaliningradzkiego Obwodowego Muzycznego College'u im. Siergieja Rachmaninowa. W 2009 roku została absolwentką wydziału muzykologii Konserwatorium Petersburskiego im. Nikołaja Rimskiego-Korsakowa (w jej zainteresowaniach naukowych – problematyka stylistyki późnego okresu twórczości Dmitrija Szostakowicza, pracę magisterską w dziedzinie historii sztuki napisała pod kierunkiem docenta doktora Piotra Czernobrivca). W 2011 roku ukończyła z wyróżnieniem wydział kompozycji Państwowego Konserwatorium im. N. Rimskiego-Korsakowa w Petersburgu, w 2014 uzyskała doktorat w klasie prof. Giennadija Iwanowicza Banszczikowa.

Uczestniczyła w ogólnorosyjskich i międzynarodowych konkursach kompozytorskich i muzykologicznych, w 2009 roku została laureatką konkursu „Młode Talenty Rosji”.

A. Masłowska brała udział w koncertach muzyki młodych kompozytorów w salach koncertowych w St. Petersburgu i Kaliningradzie, takich jak Muzeum Sztuki Współczesnej „Erarta”, Sala Kameralna im. A. K. Głazunowa Konserwatorium w St. Petersburgu, Muzeum-mieszkanie N. Rimskiego-Korsakowa, Sala Kaliningradzkiej Orkiestry Symfonicznej, Kaliningradzka Filharmonia Obwodowa im. E.F. Swietłanowa i inne.

Była uczestnikiem projektu Moskiewskiego Międzynarodowego Domu Muzyki „Equinox” (Moskwa 2012) oraz międzynarodowego programu edukacyjnego „Nowa Klasyka” (МГК им. П. Чайковского – МГК им. П. Czajkowskiego – 2018) oraz stypendystką Towarzystwa Wagnerowskiego w Bayreuth w 2013 roku.

A. Masłowska napisała ponad 20 kompozycji muzycznych. Wśród nich: utwory kameralne na kwartet smyczkowy; solowe na fortepian solo, na głos solo a cappella, z towarzyszeniem fortepianu i orkiestry, fortepianu i instrumentów dętych drewnianych. W latach 2018–2020 skomponowała trzy romanse na bass-profondo do słów Czesława Miłosza¹⁴.

---

¹⁴ Opracowano na podstawie materiałów dostarczonych przez kompozytorkę.

Załącznik 2**Polskie teksty wierszy Czesława Miłosza i ich rosyjskie tłumaczenia w romansach Masłowskiej**

Czesław Miłosz „Łąka” (*Луг над рекой*, przekład Владимира Британишского)

Tekst rosyjski romansu	Oryginalny tekst wiersza
Был это луг над рекой буйный до сенокоса	Była to łąka nadrzeczna, bujna, sprzed sianokosów,
в безукоризненный день июньского солнца.	W nieskazitelnym dniu czerwcowego słońca.
всю жизнь я искал его и вот нашёл и узнал:	Całe życie szukałem jej, znalazłem i rozpoznałem:
здесь травы росли и цветы, мне знакомые в детстве.	Rosły tu trawy i kwiaty kiedyś znajome dziecku.
Сквозь полуприкрытые веки я впитывал светлость.	Przez na wpół przymknięte powieki wchłaniałem świetlistość.
И запах меня охватил, и закончилось всякое знание.	I zapach mnie ogarnął, ustało wszelkie widzenie.
Я чувствовал, что растворяюсь и плачу от счастья... Я жив!	Nagle poczułem, że znikam i płaczę ze szczęścia.

Czesław Miłosz *Dar* (*Дар*, przekład Владимира Орданского)

Tekst rosyjski romansu	Oryginalny tekst wiersza
Что за счастливый день,	Dzień taki szczęśliwy.
рано осел туман, я работал в саду,	Mgła opadła wcześniej, pracowałem w ogrodzie.
колибри висели над цветком каприфоли.	Kolibry przystawały nad kwiatem kaprifolium.
Не было вещи, которой бы я пожелал.	Nie było na ziemi rzeczy, którą chciałbym mieć.
Никого, кому стоило бы завидовать.	Nie znałem nikogo, komu warto byłoby zazdrościć.
Что было плохого, я все позабыл.	Co przydarzyło się złego, zapomniałem.
Мне не было стыдно за то, что такой я как есть,	Nie wstydziłem się myśleć, że byłem kim jestem.
и ничто у ня не болело.	Nie czułem w ciele żadnego bólu.
Выпрямляясь, я видел парус в морской синеве.	Prostując się, widziałem niebieskie morze i żagle.

Czesław Miłosz *Gdziekolwiek* (*Где угодно*, przekład Владимира Орданского)

Tekst rosyjski romansu	Oryginalny tekst wiersza
Где бы я ни был, в каком бы месте	Gdziekolwiek jestem, na jakimkolwiek miejscu
в мире, от людей скрываю,	na ziemi, ukrywam przed ludźmi przekonanie,
что не отсюда я.	że nie jestem stąd.
Как будто послан был, чтобы впитать побольше	Jakbym był posłany, żeby wchłonąć jak najwięcej
цветов и вкусов, звуков, опытов и ароматов,	barw, smaków, dźwięków, zapachów, doświadczyć
всего, что стало	wszystkiego, co jest
долей человека, превратить то, что узнал я	udziałem człowieka, przemienić co doznane
в колдовской реестр и отнести туда, откуда	w czarodziejski rejestr i zanieść tam, skąd
я пришел...	przyszedłem.
Когда нибудь. Когда нибудь. Когда нибудь.	

Literatura

Źródła

Miłosz, Cz., 1994, *Gdzie wschodzi słońce i kędy zapada*, Kraków.

Miłosz Cz., 1974, *Na brzegu rzeki*, Paryż.

Miłosz Cz., 2000, *To*, Kraków.

Bibliografia

Miller D.G., McCoy S., 2008, *Resonance in Singing: Voice Building Through Acoustic Feedback*, Inside View Press.

Müller M., 2015, *Hören – Sehen – Verstehen: Stimmanalyse mit VoceVista im Gesangsunterricht – eine praxisorientierte Einführung*, Augsburg.

Pilaj J., 2011, *Singen lernen mit dem Computer: Über Anwendung und Nutzen neuer Feedbackmöglichkeiten in Stimmbildung und Gesang*, Augsburg.

Piotrowiak-Junkiart K., 2012, „Kochałem się w tobie naturo, aż zrozumiałem kim jesteś”. Etnomedyczny projekt w Litwie po pięćdziesięciu dwóch latach Czesława Miłosza, „Rocznik Słupski” 10, s. 193–200.

Stępniański Z., 2012, *Wybrane polskie chóry akademickie w dwudziestolecu 1980–2000. Repertuar – konkursy – wykonania*, Lublin.

Netografia

Czesław Miłosz, w: <https://culture.pl/pl/tworca/czeslaw-milosz> [08.08.2022].

Agnieszka Kluba, *Na brzegu rzeki*, <https://nplp.pl/arttykul/na-brzegu-rzeki/> [08.08.2022].

<https://www.sygyt.com> [08.08.2022].

ROMANCES BY ALEKSANDRA MASŁOWSKA. DIGITAL TECHNOLOGIES “IN THE SERVICE” OF SOLO PERFORMANCE OF MUSICAL WORKS

ABSTRACT

Key words: compositions by Aleksandra Masłowska, poetry by Czesław Miłosz, Russian romance, solo performance, computer, digital technologies

The article presents innovative research – with the use of digital technologies – in the field of vocal interpretation of poetic texts – three poems by Czesław Miłosz, translated into Russian, to which Aleksandra Masłowska-Smirnova from Kaliningrad, a composer of the young generation, composed music, defining the genre of the composition as romances. The romances were composed for a specific person, Fr. Zbigniew Stępniański with a rare basso profundo voice.

Due to the significant scale of performance difficulties, compositions based on the poems of Cz. Miłosz became the subject of an experiment aimed at facilitating the execution process. The aim of the article was to describe an innovative experiment carried out during a scientific internship at the Studio für Stimmforschung at the Hochschule für Musik Carl Maria von Weber in Dresden and to professionally interpret the results of the research. The author shares his own experiences, which young performers of compositions based on emotionally saturated poetic texts will be able to use.

The remarks on translation devices included in the text were related to the purpose of poetic texts for writing compositions and solo performances.